

RECENZJE

*Fasalu Rahman*¹

RECENZJA KSIĄŻKI: Mala Kapur Shankardass (ed.) *Ageing Issues and Responses in India*, Wydawnictwo Springer, Singapore 2020, ss. 253.

Ageing Issues and Responses in India (Starzenie się – problemy i rozwiązania w Indiach) to wyjątkowa praca poświęcona współczesnej gerontologii w Indiach. Publikacja składa się z piętnastu rozdziałów, poruszających różne tematy dotyczące osób starszych i jest doskonałą analizą badawczą problemów coraz silniej dotyczących seniorów. W kontekście ich rosnącego udziału w populacji praca porusza problemy dotyczące tych ludzi, w tym: (i) czy zasoby, ja-

kimi dysponuje państwo są wystarczające, aby zapewnić im odpowiednie miejsca do mieszkania; (ii) jak w satysfakcjonujący sposób zająć się ich problemami i łagodzić ich obawy oraz (iii) jakie są plany na przyszłość i programy umożliwiające im odpowiednie funkcjonowanie w społeczeństwie. Autorzy publikacji są ekspertami w różnych dziedzinach: nauk akademickich, tworzenia polityk, badaniach geriatrycznych i medycyny, dzięki czemu książka przedstawia badany obszar z wielowymiarowej perspektywy.

Tematy poruszane w publikacji to: marginalizacja osób starszych z perspektywy pracy socjalnej; dbałość o zdrowie osób starszych ze szczególnym uwzględnieniem usług geriatrycznych; różne inicjatywy, polityki i programy skierowane do seniorów w Indiach; opieka nad osobami starszymi na odległość, zwłaszcza z powodu migracji dzieci; przegląd międzypokoleniowych mechanizmów wsparcia; analiza statusu starszych kobiet; refleksje na temat różnic płciowych; omówienie placówek opieki instytucjonalnej i pojawienie się domów opieki dla seniorów jako nowego modelu życia. W książce znajdziemy również rozważania dotyczące dostępnych w kraju środków ochrony prawnej osób starszych. To zagadnienie staje się szczególnie istotne w świetle rosnącej liczby przypadków nadużyć wobec osób starszych, zwłaszcza kobiet, ze strony

1 Sąd Rodzinny Kasaragod, Kerala, INDIE

członków rodziny, co przedstawiono w dwóch rozdziałach. Publikacja porusza również kwestię specjalnych problemów zdrowotnych starzejącej się populacji, w szczególności problemów wieku poprodukcyjnego i postępowania w przypadku demencji.

Książka napisana jest w sposób przystępny dla czytelnika, jeśli podzielimy treść na pięć części. Pierwszą część mogą stanowić rozdziały 5. i 11. Rozdział 5. autorstwa K. R. Gangadharan i rozdział 11. autorstwa Sarity Kapur przedstawiają kompleksowe studia nad aktualnymi krajowymi politykami, programami i przepisami prawa. W kontekście bezpieczeństwa społecznego określają one jasno, co państwo opiekuńcze powinno zapewnić, np. opiekę zdrowotną, opiekę, prawa człowieka, przetrwanie, emeryturę i świadczenia. Kolejne argumenty oparte są na statystykach w celu zapewnienia wiarygodności i autorytetu systemów pomocy społecznej w przyszłości, zwłaszcza poprzez badania porównawcze w ramach projektów prowadzonych w USA i Wielkiej Brytanii oraz na poziomie międzynarodowym.

Druga kategoria teksów dotyczy nowych inicjatyw skierowanych do osób starszych w Indiach. Rozdziały 2., 3., 4. i 15. można potraktować jako kontynuację jednego tematu. W rozdziale 2. Archana Kaushik omawia problemy marginalizowanych osób starszych z perspektywy pracy socjalnej i przytacza różne studia przypadków w celu zanalizowania tych problemów oraz ich wpływu na zdrowie, sytuację finansową i społeczną seniorów i całego społeczeństwa. Autorka podkreśla również, że dla osób starszych aktywny styl życia jest osiągalny jedynie dzięki zapewnieniu im wsparcia społecznego. Rozdział 4. autorstwa Biju Mathew powinien być czytany jako kontynuacja rozdziału 2. Badanie pokazuje, w jaki sposób możliwe jest tworzenie środowiska przyjaznego seniorom. Podkreśla znaczenie samorządów lokalnych i grup samopomocy w tworzeniu takiego środowiska. Tekst bada problemy społeczne osób starszych, sposoby ich rozwiązywania i sposoby praktycznej realizacji koncepcji aktywnego starzenia się. Rozdziały 3. i 15. przedstawiają studia dotyczące opieki zdrowotnej dla seniorów. W rozdziale 3. Anand Ambali wyjaśnia znaczenie geriatry prewencyjnej w późnym okresie życia i wskazuje różne poziomy mechanizmów prewencyjnych stosowanych w celu zapewnienia fizycznego, psychicznego i emocjonalnego dobrostanu. Z kolei w rozdziale 15. Vidya Shenoy przedstawia wpływ jogi i muzyki na osoby z demencją.

Trzecia część obejmuje rozdziały dotyczące opieki instytucjonalnej. Sandhya Gupta opisuje w rozdziale 9. różne typy placówek świadczących zinstytucjonalizowaną opiekę, a Anupriyo Mallick omawia w rozdziale 10., w jaki sposób opieka świadczona przez instytucje zmienia życie osób starszych oraz dlaczego nowy styl życia i instytucjonalizacja są nieuniknione.

Czwarta część to rozdziały 8., 12. i 14., które skupiają się na kwestiach dotyczących starszych kobiet. W rozdziale 8. Pamela Singla opisuje, w jaki sposób w Indiach starzejące się kobiety stają się słabszą grupą społeczną, dlaczego są szczególnie ważne i w jaki sposób są niejako skłaniane do siedzącego trybu życia. Z kolei rozdział 12. autorstwa Meeny Yadav to studium dotyczące wpływu starości na zdrowie psychiczne i fizyczne, zwłaszcza w kontekście biologicznych zmian dotykających kobiety podczas

menopauzy i w starości. Badanie prezentuje analizę objawów menopauzy w różnych krajach na świecie i w różnych regionach Indii oraz zalecenia skutecznego rozwiązywania problemów psychologicznych związanych z menopauzą. W rozdziale 14. Asha Banu Soletti i P. V. Laavanya przedstawiają analizę zjawiska nadużyć wobec starszych kobiet w rodzinie na podstawie doświadczeń trzech kobiet, stosując metodologię jakościową i narracje fenomenologiczne. Badanie ocenia wpływ braku podstawowych środków, zasobów finansowych i międzypokoleniowego wsparcia na życie osób starszych, podkreślając również potrzebę edukacji na poziomie makro. Tematyka wyżej wymienionych rozdziałów skupia się na starszych kobietach. Z kolei w rozdziale 13. Jagriti Gangopadhyay opisuje społeczne i osobiste problemy osób starszych mieszkających samotnie. Z badania wynika, że programy i polityki opracowywane na poziomie administracyjnym powinny być dostosowywane do coraz bardziej starzejącej się populacji.

Piąta część obejmuje rozdziały 6. i 7. Archana Kaushik ocenia w rozdziale 6. trendy i wyzwania w zakresie ochrony starszych rodziców przed infrastrukturą miejską we współczesnych Indiach, natomiast S. Anil Chandran prezentuje w rozdziale 7. ocenę międzypokoleniowego wsparcia na podstawie danych dotyczących populacji, dochodząc do wniosku, że możliwe jest sformułowanie niezbędnych polityk, które przewidywałyby nadchodzący kryzys geriatryczny.

Publikację można uznać za książkę naukową, akademicką i zarazem informacyjną. Poszczególne rozdziały zawierają tabele, wykresy, ilustracje i studia przypadku. Co więcej, starannie opracowana bibliografia poprowadzi badaczy w dalszym zgłębianiu poruszanej tematyki. Wszystkie rozdziały zostały zredagowane i sformatowane w bardzo przystępny i atrakcyjny sposób. Co więcej, każdy z rozdziałów stanowi odrębną całość i przedstawia kompleksowe informacje, a wszystkie czytane w kontekście całej książki tworzą konsekwentną całość prezentującą wysiłki badawcze.

Książka prezentuje współczesne kryzysy, dane statystyczne dotyczące populacji osób starszych w Indiach oraz praktyczne sposoby rozwiązania omawianych problemów. Porównuje również systemy funkcjonujące w innych częściach świata, przewiduje przyszłe kryzysy w Indiach i zapowiada niezbędny proces tworzenia nowych strategii. Publikację można podsumować następująco: książka przedstawia w 15 rozdziałach najaktualniejsze wyniki badań naukowych dotyczących kluczowych problemów osób starszych w Indiach, a także kwestie niedostatecznie poruszane z perspektywy tworzenia polityki i społecznej. W publikacji znajdują się aktualne dane statystyczne, informacje o dostępnych usługach oraz wiele strategii przygotowujących na przyszłość. Z tego względu książka powinna być interesującą lekturą zarówno na poziomie lokalnym, jak i krajowym.

Książka będzie szczególnie przydatna dla osób zajmujących się tworzeniem polityk i programów, praktyków i środowiska akademickiego. Należy podkreślić, że informacje w niej zawarte są także przydatne dla osób starszych, jako że przedstawiają różne praktyczne rozwiązania. Zdecydowaną zaletą publikacji jest to, że może ona zainteresować

czytelników na różnych poziomach. Każdy rozdział wskazuje nowe pytania badawcze wymagające odpowiedzi w najbliższej przyszłości i na większą skalę, dlatego książka może stanowić inspirację do dalszych badań społecznych. Ponieważ podchodzenie do kwestii społecznych na ogólnym poziomie w tak zróżnicowanym kraju nie jest zbyt praktyczne, zwłaszcza, jeśli chodzi o kwestie dotyczące osób starszych, polityki opieki nad seniorami powinny być formułowane na poziomie regionalnym. Należy także uwzględnić różnice między obszarami miejskimi i wiejskimi, dlatego z pewnością warto będzie sięgnąć po kolejny tom omawiający problemy związane ze starzeniem się w konkretnych uwarunkowaniach.